

FALSKT OCH REPARERAT BLAND ÄKTA FRIMÄRKEN

Av Franz Obermüller

När jag vid ett tillfälle visade mina instrument och undersökningsmetoder för Postmuseums intendent Sven Carlin och byrådirektör Karin Rabén ombads jag att i Postryttaren skriva om falska och reparerade frimärken och hur man kan känna igen sådana alster. Av uppdraget känner jag mig mycket hedrad, men vid närmare eftertanke måste jag nog erkänna, att det torde vara tämligen omöjligt att så där i korthet lära ut metoder att känna igen förfälskningar och reparationer.

Eftersom jag haft till yrke att syssla med frimärken hela mitt liv, åtminstone de sista femtio åren, och aldrig haft någon annan anställning någonsans än i min egen frimärksfirma, har jag naturligtvis förvärvat en viss känsla för frimärken, som blivit som ett så att säga sjätte sinne. Jag känner sålunda på mig om någonting är på tok, men att förmedla denna känsla till samlare som kanske håller på med frimärken några timmar i veckan, är nog ganska hopplöst. I bästa fall kan jag hoppas att något av det som jag kan meddela, blir till nytta på ett eller annat sätt.

Enär bara cirka *en tiondels procent* av de märken som jag får till prövning är falska, och cirka 20 % kan vara reparerade, vore det kanske på sin plats att börja med de senare. Och allra bäst vore egentligen att börja med de incidenter som förorsakar alla dessa reparationer, dvs samlarens sätt att behandla sina märken så att dessa utsättes för olika risker. Jag kunde exempelvis börja med vad som sker med märkena som sändes till mig för undersökning, innan jag får dem.

Jag fick ett brev från Pittsburgh i USA innehållande en vacker svensk treskilling. Avsändaren tillhörde den grupp som vill vara bergsäker på allting, varför han sände brevet med sk »Mottagningsbevis». Detta är ett papper som medföljer brevet och som vid brevets utkvittering skall undertecknas av mig och därefter återgå till avsändaren. Detta papper hade lossnat från kuvertet där det var fastsatt med tejp. Därför häftades papperet fast på kuvertet med en häftmaskin, vars stålklammer missade treskillingen med 2 millimeter. Jag meddelade avsändaren detta och föreslog, eftersom han bor i Pittsburgh, där man har välkända stålverk, att nästa gång lägga märket med sin pergamynpåse mellan två tunna stålplattor, enär häftmaskinklammer inte är hårdade skulle detta ge ett bra skydd. (Han tyckte inte om brevet, han betecknade det som »educationel».)

Klämfickor, instickskort och dyl som användes är ofta så uttänjda efter mångårigt bruk(!) att de ej kan fasthålla märkena, märkena ligger då i kuvertets ena hörn, alla i en hög. Gåttfulla inskriptioner på gamla vålanvända pergamynkuvert kan vara förvillande, till ex anteckning Cxz på ett kuvert innehållande några skillingar utgör en sk desinformation. Värst är att sända ett enda stackars märke i ett jättekouvert, som kan bli knäckt och vikt i postsäcken. Helst skall breven nämligen kunna stoppas i kavajens bröstficka. Ingen vill gå med en portfölj, varken i Neapel, Rom eller Stockholm. Dessa tre städer är numera lika farliga. (Jag har rånförsäkring för kr 100.000 för mina kunders skull).

En sak som är mycket farlig är tejp. Om ett frimärke kommer i beröring med tejp, med en enda tand, så sitter tanden där, och i nio fall av tio sitter den kvar och märket blir utan, när normalsamlaren skall ta loss sitt märke. Minsta avståndet mellan tejp och frimärke bör därför standardiseras till minst en meter. Sålunda skall tejp inte användas att klistra igen klämfickor, visirblad, kuvert eller dylikt.

Ett dyrt sätt att spara pengar är det att göra insticksböcker själv genom att sätta fast pappersremсор med tejp. På de tandspetsar som kommer i beröring med tejp blir det om några år olösliga fettliknade fläckar som efter längre tid ej kan avlägsnas. Detsamma hände med fläckarna efter den legendariska fastsättaren »Postfrisch Nr 1». Dess klubbämne vandrade genom papperet och kom fram på frimärkets framsida efter cirka tio år i form av en ful fettfläck. I början gick det att lösa fläcken med en blandning av narkoseter, petroleumeter och medicinsk bensin till lika delar, men efter 20 år eller mer har det klubbiga cellulosaderivatet genom en efterpolymerisation blivit resistent mot detta lösningsmedel.

En av mina kunder ringde mig och berättade att han hade ett exemplar av 34 h (en citrongul 24 öre ringtyp tandn 13). När märket var värt minst 1200: — enl Facit, men med den beskrivna lyxstämpeln det tiodubbla minst, frågade han om han fick sända det till mig för intyg. Det skulle han få. Några dagar senare ringde han igen. Han kunde tyvärr ej sända det, ty han hade just plockat fram märkena och lagt dessa på sitt skrivbord, när hans fru ropade att maten var klar. Nåväl, när han återkom från matbordet och in i sitt arbetsrum, såg han hur hans båda hundvalpar nafsade omkring på hans skrivbord. På hans bestörta utrop blev en av valparna så skrämmd, att han svalde det citrongula märket i rena paniken.

Oräkneliga är således de faror som hotar frimärken. I avskräckande syfte vill jag relatera ytterligare ett fall, ehuru det då ej rörde sig om en sändning. En av mina vänner hade tagit sin bandmärkessamling bestående av obegagnade postfriska femstrip 1920—1936 — han var mycket noga med det postfriska — ut på landet (Skärgården) för att riktigt kunna njuta av sin ledighet. I strålände solsken satt han på sin groggveranda då helt oväntat främmande anlände med skärgårdsbåten. Hans fru kokade kaffe, alla gick in i stugan, de satt i storstugan, de åt middag, de pratade länge, slutligen

kojade alla, och på morgonen därpå upptäckte min vän till sin förskräckelse sitt album på verandan. De giftiga morgondimmorna hade givit hans album en svag krökning, men de postfriska femstripen var för gott förenade med sina albumblad och satt alla ohjälpligt fastklistrade.

Efter dessa nedslående rader vill jag dock konstatera, att 99 % av alla frimärken ändå välbehållna kommer fram till mig, där jag genast förser dem med ett ankomstnummer, skriver in dem i den »ankommande boken» och fotograferar varje frimärke med sitt nummer och dessa bilder finns sedan fastklistrade på varje äkthetsintyg. Därefter undersöker jag frimärkena med kvartslampa och begagnar därvid en s k kvicksilverångslampa av den gamla modellen, alltså ej dessa kvartslampor med lysrör som nu säljs för en billig penning. Dessa har nämligen inte alls den intensitet i strålningen som sådana gammaldags kvicksilverlampor har. Därefter mäter jag märket och begagnar mig därvid av ett testobjekt med samma tandning som det märke som skall undersökas. Sedan lägger jag märket i bensin, där tunna ställen eller veck och riss avtecknar sig som mörka partier. Ibland kan man se reparationer medelst bensin. Därefter använder jag mig av ett s k Preparationsmikroskop, med en förstoring mellan 8–80 ggr. Genom särskilda anordningar kan jag komma ned till 4 ggr, och då optiken har ett zoomobjektiv kan jag göra denna förstoring variabel. Mest använder jag dock 8 ggr, med antingen påfallande resp snett påfallande ljus eller genomlysning. Jag har en anordning för s k mörkfältsbelysning, vilket jag mera sällan använder, men så mycket oftare arbetar jag med polariserat ljus. Om polariserat ljus i samband med frimärksundersökningar har professor Björn Ivemark en gång gjort en undersökning som publicerats.

Mycket nyttigt är användandet av s k fiberljus där man kan få vilken infallsvinkel som helst på ett bekvämt sätt. Detta fiberljus köpte jag på uppmaning av professor Diego Carlström, och skulle numera inte kunna klara mig en enda dag utan detta.

Med alla dessa anordningar kan man se sådana fel som veck, brott, riss, tunna ställen, omtandningar, påläggning av pappersmassa på märkenas baksidor, imålningar i trycket etc etc. Nypåsatta kanter och nya baksidor kan upptäckas med snett fallande ljus, i synnerhet om märket klippts längs sina kantlinjer då det bildar små upphöjningar mot den påsatta baksidan, dessa skuggor uppträder bäst vid snett fallande ljus.

Då varje reparatör har sitt eget sätt att arbeta, kan det vara svårt att generellt beskriva någonting, men genom kombination av många undersökningsmetoder är det alltid något som ger utslag. Besvärligast är treskillingar, även 24-skillingar kan vara besvärliga, på dessa två märken kommer de flesta reparationerna, beroende på att de är så dyra. Frekvensen av reparationer sjunker när märkena är yngre. Så finns betydligt färre reparationer på feltrycket 20/TRETIO trots att den är lika dyr som en treskillning.

När man stöter på sådana saker som 10 öre bandmärken, femstrip med tête bêche, lejonens huvuden (eller svansarna) mot varandra och ser att de

är ihopklistrade, då är det ej längre fråga om reparationer, då befinner vi oss på förfalskningarnas område. Detsamma gäller borttagna 27-or på 27/80.

Ett alldeles särskilt kapitel är falska brev. Dessa brev är inte falska i och för sig. Som exempel kan följande gälla: Ett brev sändes från Köpenhamn till Hamburg, och är frankerat med ett av de små kvadratiska märkena från Danmark. Detta märke har då den lilla ringstämpeln 1 mitt på. Köpenhamnsstämpeln sitter vid sidan om helt fristående på brevet framsida. Ett danskt brev till Hamburg frankerat med ett kanske trasigt märke från Danmark var för tio år sedan rätt billigt, emedan svenska brev redan då betingade skyhöga priser. Förfalskaren gör nu följande. Han tar bort det danska märket från brevet. Han sätter dit ett par tre svenska märken så att de tillsammans kan utgöra portosatsen för rek.-brev med övervikt. De svenska märkena kan han ha köpt billigt om de var obegagnade utan gummi. Han stämplar allt med text Helsingborg och använder sig av en stämpel som han låtit tillverka i någon klichéanstalt. Vi vet av en tysk förfalskare att han anlidade en klichéanstalt i Milano. En svensk företagare inom klichébranchen är nog ganska misstänksam inför sådana uppdrag och kan komma med frågor som kan vara besvärliga att trovärdigt besvara. Exempelvis brukar ju klichéanstalterna sända klichéerna till en tidning eller en boktryckare, och varje avvikelse från rutinen kan vara misstänkt. Hur som helst, en sådan kliché kan anbringas på ett träskaff och därmed kan det stämplas av hjärtans lust. Stämpelfärgen gjordes för 125 år sedan av kimrök och linolja och tillsattes litet terpentin blir man av med den besvärliga glansen. En viss övning erfordras, men den som inte gärna stämplar ett par tusen gånger på prov för att sedan *en* gång stämpla på allvar, den är ingen riktig förfalskare. Det är nämligen ett mycket arbetsamt yrke. På det brev, som jag kommer ihåg var det efteråt antecknat: Via Denmark, och Denmark med sin engelska stavning förorsakade mycket grubbel när jag undersökte det. Det avslöjades när jag i kvartslampa på brevet insida såg en mörk fläck i samma storlek som dessa små danska märken, och under de svenska märkena en bit av den danska ringstämpeln Nr 1, som ej var helt avlägsnad, utan syntes igenom.

Vid 1970-talets början var det en troligen tysk förfalskare som satte detta i system, och han gjorde troligen hundra eller mer falska sådana brev, varav Postmuseum genom en donation fick 27 stycken. Dessa utställdes och jag var på utställningen tre eller fyra gånger för att inpränta dessa alsters utseende. Men vid nedmonteringen fick jag genom Postmuseums försorg en hel förmiddag och en halv eftermiddag studera dessa brev styck för styck tillsammans med Postmuseums assistent Robert Mattson, och vi fann då vissa små egenheter som var gemensamma för samtliga dessa alster.

Sammanfattningsvis kan man säga att det mest iögonfallande var deras otroliga skönhet, allt var prakt- eller lyxkvalitet. Det var dessutom, bortsett

från den numera misstänkta skönheten alltid någonstans på brevet någonting oförklarligt. Exempelvis en obetydlig radering under ordet FRANCO, därför att där exempelvis stod ordet »Frei» med den spetsiga tyska kurrentstilen som dåtida skrivare använde. Det förekom på dessa brev ofta oförklarliga fläckar under en stämpel eller under ett skrivet ord, och ingen posttjänsteman kan väl tänkas radera på ett ställe för att därefter anbringa en poststämpel ovanpå raderingen. Ofta var dessa brev adresserade till ovanliga länder eller orter, med sällsynta portosatser etc. Det kan finnas helt normala äkta brev, som ej på något sätt blivit manipulerade, och de kan ändå vara mycket vackra. Därför är det naturligtvis fel att förklara alla ovanligt vackra brev för falska.

Detsamma gäller lyxstämplar på lösa märken. Ostämplade svenska frimärken utan gummi kan man såväl här hemma som i utlandet köpa till ett mycket nedsatt pris. De som nu vill tillverka praktexemplar med lyxstämplar, köper sådana obegagnade märken, och anbringar därefter en

Strålstämpel Christineberg

falsk stämpel på dessa. Förr var det en komplicerad procedur, ty stämpeln måste exempelvis ritas dit, vilket är mycket svårt, för att inte säga nästan omöjligt. Men numera finns det i bruk vissa fotostatmaskiner, som trycker på vanligt papper. Då kan man exempelvis sätta fast ett sådant obegagnat frimärke i mitten på ett A4-ark. Sedan klipper man ut den önskade stämpeln ur Filatelistföreningens stämpelhandbok. Urklippet klistrar man likaså fast i mitten av ett A4-ark. När detta sedan körts i fotostatmaskinen, har stämpeln överförts på det ostämplade frimärket. (*Se bild; Strålstämpel Christineberg*) Sådana fotostatmaskiner som trycker på vanligt papper, är ännu så länge mycket dyra. Men de finns dock tillgängliga för många människor, och bästa sättet att lära känna igen sådana falska stämplat är väl att göra ett par hundra stycken själv, och ideligen jämföra med äkta stämplat. Tidigare gjordes falska stämplat medelst anskaffade klichéer, men dessa är dyra och man kan inte använda samma kliché så ofta för då kan det väcka uppmärksamhet. Jag har en bok med bilder på 600 falska stämplat alla gjorda med klichéer, varav flera var med ett hål i stället för datum, och sedan fanns det ett par hundra lika datumstycken, som kunde sättas in i dessa stämpelstanser, för att undvika en viss monoton i tillverkningen.

En mycket vanligt förekommande förfalskning är Facit och SFF nr 94, 80 öre svart. Detta märke tillverkas från ett äkta svart 80 öres med påtryck »27», vilket avlägsnas på kemisk väg. I en första etapp blir siffrorna »27» klart orange, och att få bort det orange är svårare. Det lyckas dock förvånansvärt bra för skickliga förfalskare. Det syns då ingenting mera av dessa siffror i varken kvartslampa eller mikroskop. Men det finns ett litet knep att avslöja sådana 80-or. Om man nämligen lägger det på tungan, betar det sig som en bit läskpapper, och fuktigheten går igenom märkets papper på ett ögonblick, mindre än en enda sekund. Så sker aldrig med ett vanligt märke, som kan vara blött på framsidan och torrt på baksidan, och först mycket långsamt blir märket genomblött. Generellt måste man säga sig, att ett ensamt 80-öresmärke alltid är synnerligen misstänkt. Dessa två märken, 55 och 80 öre, såldes nämligen alltid i par. Det finns ingen anledning att skilja dessa par. Den som köper ett enda 80 öres, även om det är äkta, har sedan mycket svårt att få motsvarande 55-a. Jag minns vid ett auktionstillfälle i min firma, att vi hade ett ensamt 55 öres, detta inbragde nästan lika mycket som ett par 55 och 80, emedan minst tio köpare slogs om detta ensamma 55 öresmärke.

Vanligast förekommande är naturligtvis vissa reparationer, till exempel ditsatta hörntänder, påsatta nya kanter med påföljande omtandning, eller eventuellt helt nya baksidor. Jar har några frimärken, som bara är mycket tunna hinnor, som påsatts på en helt ny baksida, bestående av ett avfärgat märke. Ofta har då ett Skill. Banco-märke ej 1855 års tandning utan helt vanlig 1865 eller rent av 1872 års tandning. Med snett fallande fiberljus (ett intensivt strålnippe som kommer i en spetsig vinkel, låt oss antaga 5°)

släpande över märket kan man, vid upprepade 90° vridningar, troligen någonstans upptäcka en »tröskel» med en liten skugga, beroende på övergången från den tunna hinnan till underlaget. Minst 150-Wattlampa och ändå upp till 40 ggr förstoring brukar jag använda i dylika fall.

Allmänt kan sägas beträffande reparationerna: När en reparation är alldeles nygjord, är den mycket svårare att upptäcka än efter en längre tid. *Ty när hundratals samlare, exempelvis vid vissa auktionsvisningar, har vänt och vridit och böjt och känt på ett stackars märke, kan det hända att reparationen släpper kanske en tiondels millimeter på något ställe och nu kan plötsligen vem som helst se den utförda reparationen. Detta faktum torde vara tämligen okänt, men jag har själv upplevt det några gånger.*

Tunna ställen på frimärken repareras med framgång medelst nypåstätt pappersmassa. Pappersmassa tillverkas genom att skrapa på vanligt papper av god kvalitet, helst linnepapper och sedan koka detta avskrap i svagt limhaltigt vatten. Jag förfogar över några recept, men har själv aldrig gjort det. I mina böcker står det att den största svårigheten är att förhindra att smuts eller ovidkommande andra fibrer kommer in i den pappersmassa som man håller på att koka. Det kan vara både blåa och röda små fibrer som kommer dit och andra partiklar som sedan misstänkliggör hela reparationen. Efter att ha pådrällt denna pappersmassa på märkets baksida, måste man torka det några dagar i hård press och därefter avslipa det med finaste sandpapper. Den ärade läsaren avrådes bestämt från detta förfarande ty allt detta är oerhört tidsödande och tålmodsprövande och misslyckas oftast ändå till sist.

Enklare är att göra en liten gröt av risstärkelse och pensla denna över den tunna fläcken, eller det lilla brottet, eller det lilla risset, och sedan låta det torka under tryck. Oftast blir resultatet så bra att det inte syns i kvartslampa och ej med lupp. Det finns dock en osviklig metod att avslöja även detta knep på några sekunder. För att inte hjälpa förfalskarna vill jag inte publicera hur, egentligen har jag redan sagt alldeles för mycket.

Som Frimärkshandlare har jag ju ofta kommit i kontakt med stärbhus, och delägare i sådana. Det vansinnigaste jag upplevt var i korthet följande. En dam kom in i mitt kontor och berättade, att hennes advokat hade gett henne rådet att vid en delning av en samling hela världen taga frimärkena från Schweiz, emedan detta land hade en solid valuta och dess gamla märken voro dyra. Det handlade nämligen om en mycket gammal samling, som endast innehöll de första emissionerna av varje land som skulle delas bland många stärbhusdelägare. Hon frågade rent ut om det var ett förståndigt eller ett tokigt råd hennes advokat bestått henne med. Jag svarade att advokaten hade nog rätt, de gamla Schweizmärkena är dels dyra, dels lättsålda, och det var inte alls tokigt. Efter någon månad kom damen ifråga för att få märkena sålda. Det visade sig att samtliga var utklipp ur auktionslistor i färg, som den avlidne hade roat sig med, och för detta hade

stärbhusdelägarna betalt arvsskatt till råga på all bedrävelse. Arvsskatten var det enda som var äkta i denna affär.

Falsa frimärken dök upp ganska snart sedan folk började samla frimärken överhuvudtaget. I en broschyr; *Forged stamps and how to detect them* » som utgavs år 1863 (!!!) läser vi » . . . det har länge varit uppenbart för oss frimärkssamlare att en verkligen ackurat beskrivning av förfälskningar är en nödvändighet, som är lika viktig som att ge ut frimärkskataloger överhuvudtaget. . . »

Som ett speciellt memento till alla de samlare, som vanligen säger: »I den här samlingen finns säkert inga falska märken ty den samlingen har tillhört min farfar, som samlade redan vid sekelskiftet», kan jag anföra att i ovan citerade skrift nämnes en stor spridning av falska sällsyntheter till relativt låga priser, detta alltså redan 1863.

I en tidning 1872, »The Philatelic Journal» finns en lista över handlare med misstänkliga annonser, i stil med:

100 för six pence och 200 för 1 Shilling. Billighetspaket innehållande sällsynta frimärken från Bremen, Buenos Ayres, St Lucia, Parma, Lokalmärken från America, Egypten, Franska Republiken, Turkiet, New Columbia, Brasilien, New Zealand, Hongkong, Holländska Indien, Hayti, (Skall vara Haiti) Spanska Tjänstefrimärken, Toscana, Victoria, Modena, Old Monte Video, Lubeck, Naples (=Neapel), Luxembourg, Western Australia, British Guyana, Servia (Serbien) Rumania, Gamla Sachsen, Nevis, Straits Settlements, Brunsvik, Venezuela, sällsynta San Salvador, Liberia, Sicily, Hamburg etc. Vid varje order medföljer ytterligare satser och sällsynta enstaka rariteter. Antages: Agenter med en provision av 4^d för varje Shilling. —. — Firmanamn. —. —

Att på ett hederligt sätt effektuera ovanstående annons torde även på 1870-talet ha varit en total omöjlighet. Samtidigt fanns det vid denna tid eller kanske något därefter, men i alla fall fram till 1914, i små tobaks- och pappersaffärer, små ark med frimärken tryckta på. Dessa var på varje ark tryckta i endast en och samma färg, alltså ett ark med bara röda, ett ark med bara blå och ett ark med bara gröna märken. Alltid innehöll de texten de tre första märkena från Argentina, 5 centavos röd, 10 grön, 15 blå, de var från 1858, men även 1862 års tre märken, i samma färgskala tryckta på dessa frimärksbilder. Alla dessa märken var otandade, så att barnen själva kunde klippa ut dem med sax. De kunde således genom »eget arbete» komplettera sina samlingar. Jag vill minnas att jag som sju- eller åttaåring köpte tre sådana ark hos en gammal gumma som hade en ganska ruffig liten affär en trappa ned från gatan.

Ingen av oss pojkar betraktade någonsin dessa frimärksbilder som äkta. Men de hade ganska exakt samma storlek, men papperet var lika på alla, ett gult poröst och ganska tjockt papper. Ganska löst, så de flesta hade rätt lätt att bli tunna, exempelvis vid borttagandet av fastsättare. Men – givetvis – när de nu påträffas i gamla samlingar, som kanske ingen rört under de senaste 40 åren, sådant förekommer understundom, kan folk som ej är filatelister, men har en katalog, lätt förledas tro att de har en förmögenhet.

Något bättre än dessa rent barnsliga alster – även avsedda för barn endast, kom så småningom mera sofistikerade förfalskare fram. Bröderna Spiro, i Hamburg, sålde sina alster som facsimile, och alla var utförda i litografi. Enligt uppgift av en berömd engelsk filatelist och frimärkshandla-

800129-29

»Mer eller mindre inklipta tandspetsar i vänstra marginalen. Mycket vackert, rent och fräscht. Godtagbart exemplar.»

800129-28

Franz Obermüller
Segeltorpsvägen 24 A
125 32 Älvsjö
Tel. 43 43 31 eller 86 84 82

Attest (Certifikat) N:o 800129-28

Beskrivning: Ringtyp tandning 13, feltrycket
20 på trettio.

Färg: orangeröd

Papperstjocklek: 0.092 - 0.105 mm

SFF nr: 33 I Facit nr: 33 I

Centrering: medelgod (3)

Stämpel: obegagnat med äkta gummi och fast-
sättnarrest. (3)

Bedömning: Märket är ä k t a.

Reparationer: inga

Defekter: i övre marginalen en felande tand,
obetydliga åldersfläckar (normalt)

Förbättringar: inga

Utseende: Mycket vackert, rent och fräscht.
Har ägts av Ferrari, Carol II och Hind.

Kval. enl. SFF's normer: Gott exemplar
Enl. nya siffersystemet: 2, 3, 3
Stockholm den 20.2.1980

Äkta märke med attest. »Mycket vackert, rent och fräscht. Har ägts av Ferrari, Carol II och Hind.»

re, nämligen Alexander J Sefi, skulle även dessa förfälskningar inte lura någon i dag, men på 60-talet (1860) blev många lurade. I parentes kan anföras, att nämnda Sefi var den som introducerade kvartslampan i filatelins tjänst. Han använde den dock ganska kritiklöst, och någon gång på trettio-talet läste jag i en tjeckoslovakisk tidning att han hade avlidit, men att han varit blind de sista fyra åren av sitt liv. Efter detta, kanske tio år senare, läste jag ett långt föredrag som han höll inför »The Royal philatelic Society» i London, med anledning av någon kongress. Han skildrade då hur man använder kvartslampan vid frimärksundersökningarna, och de dåtida reparatörerna som inte hade en aning om vad en kvartslampa överhuvudtaget var, gjorde sina reparationer utan hänsyn till den, och det var

781222-54

»Märket är äkta, gummit är original. Mycket vackert, rent och fräscht, ett sällsynt märke, på baksidan sign Diená. Mycket gott exemplar.»

naturligtvis i början underbart. Han använde den flitigt och utan kännedom om de medicinska verkningar som ultravioletter strålar vid okritiskt hantlande har. Detta förklarade hans blindhet de sista fyra åren i hans liv, men jag tror att hittills ingen har frambragt en sådan misstanke, troligen därför att ingen just har tänkt på det. Och på tjugotalet var mycket litet känt om kvartslampor, och dessa undersökningslampor hade ju nästan osynligt ljus, i stället för de ljusrör, som nu användes.

Men detta skall dock vara ett »memento» till de fluorescens-entusiaster, som varje gång de ser på sin samling måste tända en lampa med ultraviolett ljus, med alla risker det innebär, ej endast för ögonen, utan för de ofta mest utsatta händerna, med eventuell hudcancer till följd. Denna sorts hobby vore bäst att omedelbart »skippa».

801013-10

»Märket är äkta. Mycket vackert, rent och fräscht exemplar av ett mycket sällsynt märke.»

För att återgå till förfalskare, blev de undan för undan skickligare, Sefi omtalade att just Italien var ett omhuldat land men även Schweiz favoriserades av dessa konstnärer.

En mycket framstående förfalskare var Fournier. Han sålde sina alster som facsimile, alltså avbildningar, och utgav i Geneve en prislista innehållande 432 serier och enstaka falsifikat. Han lyckades rätt bra med en falsk svensk sak, nämligen feltrycket 20/TRETIO. Här visas en bild av det falska märket:

Förfalskat 20/TRETIO. Fourniers »facsimile»

På det äkta märket befinner sig en röd starkare punkt i det punktformiga trycket som befinner sig just några millimeter ovanför hörnmönstret i nedre högra hörnet. Det var det enda kända felet under mycket lång tid. Vid undersökning av ett 40-tal sådana falska märken har jag dessutom i varje förekommande fall även kunnat konstatera, att den yttersta randlinjen till

801113-2

»Märket är äkta. På baksidan signerat Strandell. Ett mycket vackert, rent och fräscht exemplar av ett mycket sällsynt märke.»

vänster är tunn i mitten och tjockare upptill och nedtill på de äkta märken men alltid rätt jämntjock och ingalunda tunn på de falska.

Känner man dessa båda kännetecken kan man fastställa äktheten eller falskheten på en enda sekund, men därmed är ju inte undersökningen färdig, ty det kan ta tre kvart att avslöja en skicklig reparation. Men det är klart, att om en förfalskare läser Postryttaren utbrister han kanske, som engelsmannen säger: »Something is learned» och får ett eller annat äkthetsintyg på sitt märke som han därefter åstadkommit.

Det fanns en förfalskare som hade som hobby ovanpå allt annat, att samla äkthetsintyg på sina förfalskningar. Och det var förfalskarnas obestridde konung, Jean de Sperati. Jag tror han skröt vid ett tillfälle med att han hade 147 (eller var det 174) äkthetsintyg på sina förfalskningar. Jag har inte bidragit till hans samling, ty det var ju ett femtiotal år sedan. Denne Sperati har gjort några falska svenska märken, nämligen en grön och en gul treskilling, en tjugofyra skilling, svarta provavdrag av sina alster, som han ibland stolt signerade, samt ett 17 öre grå, och falska påtryck 10 på 12 och 10 på 24 på långa tjänstefrimärken tandning 14.

Hans berömda gula treskilling ser ut så här:

Förfalskad gul 3-skilling

Vid närmare inspektion kan man på detta märke se hur det gula trycket ligger ovanpå stämpeln. Denna förfalskning skulle min vän professor Diego

Carlström ha avslöjat på en enda sekund, vilket jag här anför, för att inte några associationer till Sveriges största raritet, den äkta gula treskillingen, skall kunna uppstå hos en eller annan läsare av denna Postryttare.

En grön treskillig av de Speratis proveniencie följer här som bild, som ytterligare påbröd är den, för att glädja mig och andra, avstämplat med den berömda stämpeln Nya Kopparberget, varvid att märka är, att stämpeln är äkta, fast märket är falskt. Som bekant tryckte de Sperati sina märken på avfärgade äkta märken, på vilka poststämpeln fanns kvar, ty poststämplar är nära nog omöjliga att tvätta av.

Förfalskad grön 3-skillig

Vår vän de Sperati gjorde även provtryck av sin treskillig-kliche, och dessa provtryck gjorde han på ett extra bra krit- eller konsttryckspapper, så avtrycken blev mycket exakta och skarpa. Helt utan logik eller närmare

eftertanke är dessa provtryck av honom försedda med ett violett stämpelpåtryck: »Reproduction interdite» (Eftertryck förbjudet). Han höll minnsann på sina rättigheter vad copyright beträffar!!!

REPRODUCTION INTERDITE

Jean de Sperat

Speratis provtryck. »Eftertryck förbjudet»!

Av bilderna av hans förfälskningar ser man, att de kan vara olika emellan, och inte alla har de kännetecken, som finns avbildade i SFF's handbok. Bilderna i denna handbok är icke förty mycket värdefulla, ty utan dessa skulle samlarna famla helt i blindo. Det är synd att inte andra kataloger publicerar sådana bilder av falska rariteter, när, som jag redan har nämnt, dock den första uppmaningen därtill kom redan år 1863.

De Speratis förfälskning av påtrycksmärket på tjänstefrimärken 10 på 12 resp 10 på 24 (1889) finns även avbildat i Filatelist-Förbundets Sverige-katalog för år 1976–77. Där är också vissa kännetecken angivna. Denna förfälskning förekommer mycket sparsamt, och jag har inte iakttagit sådana avvikelser som jag minns. Bilderna i SFF's katalog är dock mycket lyckade. Påtrycksfärgen på de falska påtrycken stämmer inte exakt med de

äkta, men det är frågan om nyanser och man måste ha ett gott färgsinne, men att beskriva en färg är ju alltid rätt svårt.

De Sperati har även gjort en vacker tjugofyraskilling, som avbildas här:

Av de Speratis produktion har jag över fyra hundra praktfulla färgbilder av så gott som samtliga falska märken som härstammar ur hans officin. Dessa var sammanställda av någon institution i mycket begränsad upplaga. Detta vid en tid då färgfotografen låg i sin linda, men bilderna har ändå en otroligt bra kvalitet. Såsom de sitter i sina Visirblad ser de alla äkta ut.

Den tålmodige filatelist, som har orkat läsa denna artikel till slut, måste få den uppfattningen, att det mesta som rör frimärken är skoj, fusk och bedrägeri. Så är ingalunda fallet. Jag får ofta brev med 10 eller 20 märken från samma samlare, med begäran om attest. Oftast finns där inte ett enda

märke som är reparerat. Och vad förfalskningar beträffar, finns det kanske en enda förfalskning på tusen märken som jag får till undersökning från filatelister. Däremot, när det gäller urgamla samlingar, som arvingar kommer med, där kan det vara späckat med alster som en normal filatelist aldrig skulle ta på allvar.

Som hobby betraktat, är filatelin den bäst organiserade. Om man samlar tavlor, kinesiskt porslin, mattor från orienten, elfenbensfigurer eller same-slöjd, inte i något sådant samlingsområde kan man få en verklig exakt prisuppgift, ens för ett normalt objekt. Där finns ingen FACIT, SFF-Katalog eller Zumstein eller Gibbons, Michel, Yvert eller Bolaffi, eller vad de alla heter, som anger ganska exakta priser för medelkvalitet. I alla andra samlingsområden, kanske med undantag för mynt, är man hänvisad till auktionsresultat i stil med: Sist en Kallstenius såldes här, kostade den 34.000: — det var för sex år sedan, — Sist en Ming-tallrik såldes hos oss gav den 285.000 — sådana Elfenbensfigurer såg jag i Singapore för 5 000: — dollar styck, d.v.s. Singapore-dollar. Sådana vaga uppgifter presenteras inom dessa olika gebit. Den enda verkligt exakta disciplinen finnes inom filatelin, där noggrannheten vid prisbestämning ligger skyhögt över alla andra samlingsområden.

Därför kan man lugnt samla frimärken, och eventuella misstag man gör uppväges rikligen av de andra märkenas värdestegring. Vad värdestegringen beträffar, består ju räntan först och främst i nöjet att titta på märkena, sekundärt i nöjet att kunna hävda sig bland sina vänner, i extrema fall i nöjet att kunna ställa ut på stora utställningar, i värdestegringen genom inflationen, som finns i alla länder och sist i en liten ränta, som de ger i kraft av sitt inneboende kapital.